

Utrikesutskottets betänkande

1979/80: 25

med anledning av propositionen 1979/80:130 om medlemskap i Afrikanska utvecklingsbanken m. m.

I propositionen föreslås riksdagen godkänna svenskt medlemskap i Afrikanska utvecklingsbanken. Vidare föreslås med anledning därav en ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

I föreliggande betänkande behandlas de delar av propositionen som avser medlemskap i banken. Förslaget om ändring i lagen om immunitet och privilegier har hänvisats till justitieutskottet.

Propositionen

Allmänt om ADB

Afrikanska utvecklingsbanken (ADB) bildades år 1963 som ett uttryck för de oberoende afrikanska ländernas önskan om ett närmare samarbete. Överenskommelsen om ADB kom därför endast att medge medlemskap för afrikanska stater. Syftet med bankens verksamhet var att medverka till ekonomisk och social utveckling i Afrika. För att nå detta mål skulle ADB i första hand lämna lån till afrikanska stater samt främja investeringar av offentligt och privat kapital i Afrika. Bankens resurser har hittills främst utgjorts av de afrikanska medlemsländernas inbetalade kapitalinsatser, men också av medel som upplånats på de privata kapitalmarknaderna samt krediter som lämnats av vissa länder, däribland Sverige.

Sverige har aktivt verkat för att stödja de afrikanska ländernas strävan att bygga upp ADB till en stark regional institution. Detta har skett genom att Sverige vid ett antal tillfällen under 1970-talet har lämnat banken finansiell stöd dels i form av tre krediter på totalt 53 milj. kr., dels genom bidrag på totalt 4 milj. kr. för finansiering av förinvesteringsstudier.

Ända sedan bankens tillkomst i början av 1960-talet har frågan om att även låta icke-regionala, dvs. icke-afrikanska, länder bli medlemmar i olika omgångar diskuterats inom ADB. Parallellt med dessa överväganden fördes förhandlingar om att upprätta en till ADB knuten fond, som skulle ha till uppgift att lämna lån på mjuka villkor. Detta ledde till tillkomsten av Afrikanska utvecklingsfonden (ADF) år 1972. ADF blev till skillnad från ADB från början öppen för medlemskap även för icke-regionala länder. F. n. är 21 icke-afrikanska länder, däribland Sverige, medlemmar i ADF.

År 1976 togs frågan om icke-regionalt medlemskap i ADB ånyo upp till behandling. Vid ADB-styrelsens årsmöte år 1977 uppdrogs åt ADB:s president att inleda förhandlingar med icke-regionala länder om formerna

och villkoren för dessa länders inträde i ADB.

Inför förhandlingarna hade de afrikanska länderna som en viktig gemensam utgångspunkt att bankens karaktär som en afrikansk institution skulle bevaras också i framtiden. Detta skulle åstadkommas bl. a. genom att 2/3 av röststyrkan i banken reserverades för de afrikanska länderna och att bankens president alltid skulle vara afrikan. Resultatet av förhandlingarna – en reviderad överenskommelse om upprättande av ADB – förelades ADB-styrelsen vid dess årsmöte år 1979 för godkännande. Beslutet var så gott som enhälligt. Endast Libyen röstade mot och Algeriet reserverade sig mot beslutet. Efter styrelsens positiva beslut kunde proceduren avseende såväl de afrikanska som icke-regionala ländernas ratifikation av den reviderade överenskommelsen om ADB inledas. Överenskommelsen om Afrikanska utvecklingsbanken har fogats till propositionen som bilaga.

I kapitel 1 i överenskommelsen om ADB sägs att Afrikanska utvecklingsbankens ändamål är att främja den ekonomiska och sociala utvecklingen för dess regionala, dvs. afrikanska, medlemmar. Detta skall ske genom utnyttjande av bankens samlade resurser för finansiering av projekt och program i dessa länder. Medlemskap skall vara öppet för varje afrikanskt land som är en oberoende stat samt för de icke-regionala länder som är medlemmar i Afrikanska utvecklingsfonden. ADB skall ha en styrelse, en direktion, en president samt minst en vice president.

ADB-styrelsens årsmöte år 1979 beslöt att höja bankens kapital. Höjningen, som sker i samband med de icke-regionala ländernas inträde i ADB, görs från nuvarande 1 220 000 000 till 5 250 000 000 kontoenheter, vilket efter omräkning motsvarar 6 333 337 500 US dollar. Av detta skall högst 3 500 000 000 kontoenheter eller 4 222 225 000 US dollar avsättas för de regionala ländernas och högst 1 750 000 000 kontoenheter eller 2 111 112 500 US dollar avsättas för de icke-regionala ländernas teckning. Fördelningen av de icke-regionala ländernas del av kapitalet har överenskommit dem emellan. Av bankens kapital skall 25 procent inbetalas av medlemmarna under fem år och i fem lika stora delar. För de icke-regionala länderna skall inbetalningarna ske i konvertibel valuta. Resterande 75 procent av bankens kapital utgör garantikapital, vilket av ADB kan begäras bli helt eller delvis inbetalt av medlemmarna i det hypotetiska fall bankens övriga tillgångar inte skulle räcka för att betala bankens utestående och förfallna skulder.

I kapitel 3 i överenskommelsen om ADB regleras formerna för ADB:s verksamhet. Den skall ske genom långivning antingen genom användande av det av medlemmarna inbetalda kapitalet eller med medel som banken har lånat upp. Vid sin långivning skall banken i första hand finansiera kostnaderna i utländsk valuta för ett projekt, men den kan även under vissa omständigheter finansiera de kostnader för ett projekt som uppstår lokalt. ADB skall vid sin utlåning särskilt beakta projekt som omfattar flera länder. Upphandling av varor och tjänster till av ADB finansierade projekt skall,

utom i vissa undantagsfall, göras i land som är medlem i banken.

Varje medlems röstetal baseras på storleken av dess andel av bankens kapital. Fördelningen av kapitalet mellan den regionala och icke-regionala gruppen innebär en samlad röststyrka på 66 2/3 procent för de regionala länderna och 33 1/3 procent för de icke-regionala länderna.

Sveriges medlemsbidrag

Vid den fördelning av de icke-regionala ländernas del av kapitalet på 1 750 000 000 kontoenheter eller 2 111 112 500 US dollar som har överenskommit fastställdes Sveriges andel därav till 3,95 procent motsvarande 69 120 000 kontoenheter eller 83 382 912 US dollar. Av detta utgör 75 procent eller 62 537 184 US dollar garantikapital, medan resterande 25 procent eller 20 845 728 US dollar skall inbetalas. Denna inbetalning sker i svenska kronor baserat på en kurs om 4,345 kr. per dollar.

Det belopp som Sverige sålunda skall teckna i ADB:s kapital uppgår till 365 634 069 kr., varav 91 408 518 kr. skall inbetalas till banken. Inbetalningen skall ske under fem år i fem lika stora delar. En första inbetalning skall ske under budgetåret 1980/81. För detta ändamål har regeringen i proposition 1979/80:100 (bil. 6) under anslaget C 1. Bidrag till Internationella biståndsprogram, posten Regionala utvecklingsbanker beräknat ett bidrag för budgetåret 1980/81 till 18 281 704 kr.

Reglerna för upprätthållande av kapitalinsatsernas värde kommer tills vidare inte att tillämpas. När så sker kan det komma att medföra förpliktelser för samtliga medlemmar, däribland Sverige att, på grund av förändrade kursrelationer, göra mindre fyllnadsinbetalningar för att upprätthålla värdet på av medlemsländerna inbetalat kapital.

Regeringen föreslår riksdagen att

1. godkänna överenskommelsen om Afrikanska utvecklingsbanken, sådan den reviderats den 17 maj 1979.

2. bemyndiga regeringen att teckna andelar i Afrikanska utvecklingsbankens kapital för en summa om 69 120 000 kontoenheter, vilket f. n. svarar mot 365 634 069 kr..

3. bemyndiga regeringen att för en första inbetalning av tecknad andel i Afrikanska utvecklingsbankens kapital ta i anspråk 18 281 704 kr., som för detta ändamål har reserverats i budgeten för budgetåret 1980/81 (prop. 1979/80:100, bilaga 6, C 1).

Utskottet

I betänkandet UU 1979/80:20 har utskottet tillstyrkt regeringens förslag i proposition 1979/80:100, bil. 6, att – med förbehåll för riksdagens senare godkännande av nu föreliggande proposition 130 – anvisa 18 281 704 kr. som

en första inbetalning avseende budgetåret 1980/81 av Sveriges medlemsbidrag i banken. Riksdagen har sedermera bifallit budgetpropositionen i detta avseende.

Utskottet tillstyrker nu förslaget om svenskt medlemskap i Afrikanska utvecklingsbanken och förordar därmed också att det i budgetproposition 1979/80:100, bil. 6, avsatta ovannämnda beloppet får utgöra första delinbetalning av Sveriges medlemsbidrag i ADB.

Utskottet hemställer att riksdagen

1. godkänner överenskommelsen om Afrikanska utvecklingsbanken, sådan den reviderats den 17 maj 1979.
2. bemyndigar regeringen att teckna andelar i Afrikanska utvecklingsbankens kapital för en summa om 69 120 000 kontoenheter, vilket f. n. svarar mot 365 634 069 kr.,
3. bemyndigar regeringen att för en första inbetalning av tecknad andel i Afrikanska utvecklingsbankens kapital ta i anspråk 18 281 704 kr., som för detta ändamål har reserverats i budgeten för budgetåret 1980/81 (prop. 1979/80:100, bilaga 6, C 1).

Stockholm den 30 april 1980

På utrikesutskottets vägnar

ALLAN HERNELIUS

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Allan Hernelius (m), Gertrud Sigurdson (s), Torsten Bengtson (c), Sture Palm (s), Georg Åberg (fp), Olle Göransson (s), Ingrid Sundberg (m), Mats Hellström (s), Sture Ericson (s), Jan Bergqvist (s), Sture Korpås (c), Carl Lidbom (s), Björn Molin (fp), Pär Granstedt (c) och Sten Sture Paterson (m).